

☀ Господине Самакоски, од 1992 година престојувате во САД каде ги завршивте студиите и успеавте да се вработите во престижната Citigroup, а пред извесно време сте во водечката фирма за информатичка технологија Microsoft. Како и колку Македонците се успешни надвор од својот дом?

САМАКОСКИ: Големите број Македонци во САД, со кои лично се познавам, се многу успешни и продолжуваат по патеките на сè поголем успех. Овие Македонци се дојдени во САД во последните дваесеттина години и се блиску до мојата возраст, неколку генерации помлади или постари од мене. Речиси сите се дојдени за да се дообразуваат во САД и тука веќе имаат завидни позиции. На пример, луѓе кои управуваат со портфолио од стотици милиони долари на Wall Street (Вол Стрит), склучуваат повеќемилијарди вредни договори меѓу светски фирми во инвестиционите банки, работат во областа на генетиката или како врвни инженери за енергетика, програмирање, графички картички за Playstation, во фирмата за анимации Pixar, во Microsoft, како и многу други фирми. Овие Македонци многу лесно се интегрираат и напредуваат во американскиот систем, прво низ нивното образование, а потоа и во професионалните струки.

■ Разговорот го водеше:
Рената МАТЕСКА

☀ Што беше пресудно за да ја напуштите Македонија, ако се има предвид дека Вашиот татко има исклучително успешна фирма во државата, така што egzистенцијалниот момент сигурно не бил решавачки фактор?

САМАКОСКИ: Ја напуштив Македонија во 1992 година, многу тешко време, кога се распаѓаше Југославија, и кога мојата фамилија мораше да решава каде и како ќе се школувам по средното образование во прилепската гимназија, во која завршив само 3 години. Иако успехот на фирмата на моите родители дојде подоцна и тоа ми помогна во образованието во САД, одлуката да ја напуштам Македонија потекна од нивното барање најдобро место за моето образо-

Македонците многу лесно се интегрираат и напредуваат во американскиот систем, прво низ нивното образование, а потоа и во професионалните струки. За жал, нашите таленти ретко го наоѓаат своето место под сонцето во родната татковина, бидејќи државата не е заинтересирана за нив. Многу млади луѓе од нашата држава денес се дел од светски познати компании. Таков е примерот и со Веле Самакоски, продукт-менаџер за SQL server за Microsoft.

ВО САД НА ВОЛ С ДОМА НА "УЛ

вание. Крајно сум им благодарен за нивната жртва, сфаќајќи дека за ниеден родител таквата одлука не е лесна. Но, истовремено, гледајќи низ американски очи, таа одлука е сосема нормална, постои кај сите фамилии, без разлика дали се сиромашни или богати, а потекнува од желба децата да бидат поуспешни од родителите. На крај мора да се имаат предвид и можностите кои ги има во

САД, кои имаат најдинамичен пазар за работа и таленти - нешто што мора на некој начин полека да се прифати и во Македонија како пат за подобра иднина.

☀ Како е да се работи за најуспешниот човек од ИТ бизнисот, Бил Гејтс?

САМАКОСКИ: Работата во Microsoft е многу интересна, интензивна, конкурентна и крајно задоволителна за некој како мене, чија страст е градењето технолошки производи - страст која ја негувам од 10-годишна возраст кога заедно со други Македонци се натпреварував на Олимпијадата од тогашната "Народна техника" за програмирање. Минатото лето имав чест заедно со стотина "интернисти" во Microsoft да го посетиме домот на Бил Гејтс, каде што тој секое лето организира пречек. На

пречекот тој слободно се дружеше со сите како мене и одговараше на различните поставени прашања. Таа самодоверба и постојан интерес за осознавање нови работи е легендарна за Бил Гејтс и тоа има големо влијание во работната средина во Microsoft. Од тоа се создава средина во која луѓето постојано се поттикнуваат да изнаоѓаат нови идеи, да се борат за нивно остварување заедно со колегите и на крај да ги реализираат во софтверски и други технолошки производи, кои допираат голем дел од светот.

 Денес Македонија има највисоки цени за користење Интернет, со вкупно 6,2 отсто Интернет корисници, податок кој не става на претпоследно место во регионот. Како би ги коментирале ваквите поразителни резултати ако се има предвид дека информатичкото општество претставува двигател на секоја држава?

САМАКОСКИ: Искрено, тоа е разочарувачки, бидејќи знам колку тоа им пречи не само на постојните фирми, туку особено на младите кои имаат голем интерес за ползување Интернет, преку постојните сервиси и преку формирањето нови македонски фирми. Тоа, исто така, покажува за непостоење конкуренција во Интернет сервисите во Македонија, а, пред сè, за крајната незаинтересираност на Владата да ги искористи

тернет врски, како што се прави во светот и се доведени до еден од најтешките заклучоци: да се откажат од своите интереси за остварување подобра иднина.

 Неодамна престојувавте во Македонија на промоцијата на книгата на Вашиот татко, насловена како "Релокација на трудот и Македонија OUTSOURCING". Вашиот татко има своја опција како да се справиме со одливот на мозоци. Што мислите Вие, има ли лек за тоа?

САМАКОСКИ: Ќе го повторам она што го кажав во говорот на промоцијата. Сметам дека Македонија ги поседува повеќето фактори за да профитира и да користи од тој светски тренд на релоцирање на сервисните работи: има релативно добри студенти, особено по математика, физика, инженерски и информатички струки, англискиот јазик е најучениот странски јазик, има релативно добро јадро запознато со информатиката и комуникациите, а трудот сè уште е поевтин од другите земји. Овие фактори треба и натаму да се поттикнат со подобри материји, професори и зајакната комуникациска инфраструктура. Најважното што недостасува е менаџерскиот талент, јас би ги нарекол "поврзници", со светско искуство, кои ги познаваат странските трендови и дејствувања и ќе успеат да ги преведат странските барања за сервис и квалитет во македонските фир-

мени со себеси, барале вистинска помош и постапиле на трпелив и одлучен начин да ги надминат проблемите. Само погледнете ги нашите соседи кои пред 15 години важела за пример на послаби земји од Македонија. Значи, во секоја криза и за секој проблем постои шанса која ни дава можност за подобрување. Прашањето кое денес народот треба да си го постави е колку има доверба во своите лидери тоа да го направат и ако нема, треба одлучно да бара нови лидери со нови идеи.

 Размислувате ли сепак еден ден да се вратите во родната татковина, чувствувате ли носталгија и потреба да придонесете за подобрување на бизнис климата во државата?

САМАКОСКИ: Верувале или не, јас и сите Македонци во САД, и покрај нашиот релативно добар живот и перспектива во Америка, постојано мислиме и имаме желба иста, па и слична, работа да работиме во родниот крај, еден ден да се преселиме и да видиме подобра иднина за нас, за нашите фамилии, а и за Македонците во цел свет. Кај многу Македонци владее далекусежен и идиличен копнеж за враќање во Македонија, бидејќи многумина од нас се чувствуваат како да се непожелни во татковината и покрај нашата голема желба за помош. Тоа чувство се гледа на два начина:

ТРИТ И ДО БИЛ ГЕЈТС, А ИЦА"!

талентите во Македонија преку поттикнување брза Интернет врска. Можете да замислите колку евтини би биле видео и телефонската комуникација преку брз Интернет, модернизирање на платните системи, располагање со сообраќајни информации за патниците во и низ Македонија, овозможување поефикасни владини услуги, подобрување на образованието итн. Проект за врзување на сите станови и куќи во Македонија со брза врска, жична или безжична, не би чинел многу за Владата како метод на поттикнување на економијата и создавање мали и големи фирми, кои ќе ползуваат од таа комуникација. Ако Владата не е подготвена тоа да го направи, тогаш треба пред народот да одговара зошто ја попречува конкуренцијата во донесувањето побрзи Интернет врски во Македонија. Во спротивно, младите - иднината на Македонија - не користат од брзите Ин-

ми. На тоа поле Владата може агресивно да влијае или комплетно да се отстрани од факторите како пречка. Мислам дека Македонија во нето може само да добива од овие трендови, но останува одлучноста и агресивноста на Владата, а, пред сè, и на самите менаџери.

 Со оглед на информациите кои ги имате, сметате ли дека нашата држава има перспектива за подобрување на катastroфалната економска слика, решавање на проблемот со невработеноста, сиромаштијата, корупцијата, сивата економија...

САМАКОСКИ: Перспектива за подобрување на Македонија ќе постои тогаш кога Владата и самите граѓани ќе покажат искрен чекор да се соочат со системските проблеми, вреднувањето на работата и искуството, агресивноста, трпеливоста и одговорноста во изборот на лидерите кои ќе ја претворат Македонија во успешна економија и ќе ги бранат македонските интереси. Земји во многу полоши состојби од нас им се посветиле на тие проблеми, биле ис-

прво, преку постојната деловна клима, неприфатлива за талентите, не само од странство, особено и од самата Македонија, која за многумина од нас очигледно не е драстично променета од независноста; а второ, и преку непожелниот и незаинтересиран однос на македонската Владата за успешните и талентирани Македонци во странство. Секоја земја во развој, на пример, како Кореја, Тајван, Кина, Индија, Грција, Хрватска итн. гледаат на своите иселеници како многу пожелни луѓе со таленти, професионални искуства, врски и средства, со кои можат да ѝ помогнат на својата земја. Македонската Влада се однесува како да е создадена од апсолутни "експерти", за чии резултати можеме да дискутираме и никогаш не пристапила како владите на горенаведените земји, со отворени раце и барање за помош од своите успешни иселеници. На крај, процесот на враќање на нашите успешни Македонци од странство ќе почне кога и самите Македонци во Република Македонија ќе го постават тоа барање на јасен начин преку сите можни институции.